

Sayın Bakanım, Sayın Meclis Başkanım, Değerli Divan, Kıymetli Meclis Üyeleri, Basınımızın Değerli Temsilcileri,

Sizleri şahsım ve Ankara Sanayi Odası Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım yoğun programınız içinde bize zaman ayırdığı için teşekkür ediyorum, Meclisimize hoş geldiniz diyorum.

Bulduğumuz dönemde hükümetimiz ve ekonomi yönetimi fevkalade bir çaba içindeler. Son yıllarda yaşanan ekonomik sıkıntıların giderilmesi için gösterdiğiniz yoğun gayreti takdirle karşılıyoruz. Ekonomi politikalarının rasyonel bir çerçevede tesis edildiğini, bunun da makroekonomik istikrar hedefine güçlü bir zemin sağladığını gözlemliyoruz.

Küresel piyasalara baktığımızda; FED başta olmak üzere gelişmiş ülke merkez bankalarının enflasyonla mücadele amacıyla gerçekleştirdiği faiz artışlarını görüyoruz. Küresel piyasalarda sıkılaştırma artarken Çin ekonomisinin yavaşlamasına ilişkin sinyaller, belirsizlik ve risk algısına neden oluyor. Bu duruma jeopolitik çekişmelerin de eklenmesiyle, küresel ticaret hacmi daralıyor.

İçeriye baktığımızda, enflasyon eğilimleri bozulurken, diğer taraftan dövize olan ihtiyacımız yüksek kalmaya devam ediyor. İhracat pazarlarımızda bir daralma yaşanırken, uluslararası finansal piyasalarda dış kaynağa ulaşmak zorlaşıyor. Dolayısıyla içeride yapılacak olan düzenlemelerin etkinliği son derece önemli.

Sayın Bakanım, Değerli Meclis Üyeleri,

Ekonomik ve sosyal hayatı tahrip edici sorunlara yol açan yüksek enflasyon ülkelerin en çok kaçındığı problemdir. Maalesef enflasyon ülkemizde oldukça yüksek seyretmeye devam ediyor.

İpsos'un Haziran 2023 araştırmasına göre Türkiye'de vatandaşların en büyük endişesi enflasyon. Türkiye, Arjantin'den sonra fiyat artışlarından en çok tedirgin olan ve hayat pahalılığı endişesi yaşayan ikinci ülke.

Gıda, barınma, ısınma, borç ödeme konusunda OECD ülkeleri arasında en büyük endişeyi yaşayan aileler yine Türkiye'de.

Üreticiler açısından baktığımızda, enflasyonun yüksek seyri reel sektörün yatırım kararlarında belirsizliğe neden olmaya devam ediyor. Üretim maliyetleri artarken, işletme sermaye ihtiyacı da her geçen gün artıyor.

Yüksek enflasyon, ekonomik dengesizliklere yol açıyor. Nitekim perakende satış hacmi artarken, sanayi üretimi ikinci çeyrekte geçen yıla göre yüzde 3,4 düştü. Büyümeye sanai üretimin değil, canlı iç talebin kaynaklık ettiğini görüyoruz. Oysa ülkemizin istikrarlı ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşması için sanai üretime büyük önem verilmesi gerekiyor.

Sanayi üretimindeki gerileme, reel sektörün finansmana ulaşabilme zorluklarının da bir yansıması. Bu sorunun acilen çözülmesi gerektiği açıktır. Sayın TOBB Başkanının ifade ettiği gibi, hükümet ile iş dünyasının iletişim ihtiyacı cari dönemde oldukça yüksektir.

Bu çerçevede Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla, TOBB Türkiye Ekonomi Şûrası'nı, Rifat Başkanımızın ev sahipliğinde 16 Ağustosta gerçekleştirdik. Sayın Cumhurbaşkanı yardımcımız ve aralarında sizin de olduğunuz değerli bakanlarımızın katılımlarıyla, oldukça verimli bir toplantı oldu. Oda ve borsa başkanları olarak ekonomi yönetimine talep ve ihtiyaçlarımızı ilk ağızdan aktardık. Bunların birçoğunun süratle hayata geçirileceğine inanıyoruz.

Vurguladığımız konuların başında, reel sektör firmalarının son dönemde finansmana erişimde yaşadığı zorluklar yer alıyor. Özellikle KOBİ kredilerinin reel olarak artmaması, zincirleme etkiyle ülkenin ve sektörlerin tamamına olumsuz yansıyor. Büyümenin her kesime yansımaları istiyorsak, KOBİ'lerimize yeterli destek sağlanmalıdır. Yatırım ortamı iyileştirilmelidir.

Şûrada belirttiğimiz üzere, iş dünyası olarak önümüze görmek istiyoruz. İş planları yapmak ve güven içinde ilerlemek üzere, kamu idaremizin hazırlayacağı orta ve uzun vadeli planları önemsiyor ve açıklanmasını bekliyoruz. Öncelikle makroekonomide istikrar sağlanmalı. Enflasyonla mücadele kapsamlı ve koordineli bir yaklaşım gerektirir. Beklentilerin yönetilmesi, güvenin yeniden sağlanması çok önemlidir. Parasal sıkılaşma, mali disiplin ve yapısal reformlar, ülkemizin istikrara giden yolda temel politikası olacaktır. Yapısal dönüşüme ilişkin somut bir yol haritasının ortaya koyulması lazım.

Makroekonomik istikrarı sürdürmek, döviz ihtiyacımızı kalıcı olarak azaltmak için gerekli değişimi ve dönüşümü sağlamalıyız. İşletmelerimizin teknolojik seviyelerini yükseltmeli, verimliliği arttırmalı ve daha çok katma değer üretmeliyiz.

Sayın Bakanım,

Bu noktada hükümetten beklentimiz, ekonominin yapısal dönüşüm hedeflerine uygun aktif bir sanayi politikası izlenmesidir. Bütün dünyada sanayi politikalarının ağırlığının giderek arttığı bir süreçteyiz. Nitekim 2010'lar boyunca sanayi politikası müdahalelerinin toplam sayısında bir artış olduğunu, sınıai destek uygulamalarının 2018 ve 2021'de büyük bir ivme kazandığını görüyoruz.

Serbest piyasa ekonomisinin beşiği olan ülkelerde, hatta en ileri sanayi ülkelerinde aktif sanayi politikaları uygulanıyor, sanayi sektörü mutlaka devlet tarafından destekleniyor. Sanayileşmenin tarihine bakınız, eskiden de böyleydi. Son yıllarda bilhassa gelişmiş ülkelerin kendi hedefleri uyarınca sanayi desteklerini yoğunlaştırdığını görüyoruz. Bu hedefler yeşil ve dijital dönüşüm ve teknolojik gelişim, tedarik zincirlerinin esnekliği, istihdam hedefleri, ihracatı arttırmak, ithalatı azaltmak, nitelikli işleri arttırmak ve bölgesel dengesizlikleri gidermek gibi sıralanabilir. Yani devletler giderek daha hedefli sanayi politikalarına yöneldiler.

Bizim de titizlikle tasarlanmış ve güçlü destekler içeren bir sanayi politikası uygulamamız gerekiyor. Yeni hazırlanan Orta Vadeli Program bu açıdan oldukça önemlidir. Ülkemizi kalkınma ve uluslararası rekabet hedeflerine ulaştıracak sektörel deseni yeniden tanımlayan, kaynakları stratejik ve verimli imalat alanlarına yöneltecek bir bakışın programa yansımaları ümit ediyorum.

Sayın Bakanım, Değerli Meclis Üyeleri,

Bu noktada yapısal reformların eğitim ve istihdam boyutuna tekrar dikkat çekmek istiyorum. Her konuşmamda eğitim politikalarının önemini vurguluyorum.

TÜİK verilerine göre işsizlik %10'a yakın. Fakat biz sanayicilerin en önemli sorunu "işçisizlik". Eğitim politikaları revize edilirken üretimin işgücü ihtiyacını gözetilen bir tasarım ortaya koyulması gerekiyor.

Mesleki eğitimi güçlendirmemiz, işgücüne yeni beceriler kazandırılmasına yönelik projeler yürütmemiz ve işgücü piyasasının aradığı nitelikte uygulayıcı insan kaynağı yetiştirilmesine öncelik vermemiz gerekiyor.

Özellikle son dönem yetişen mühendislerden verim alamıyoruz. Birçok mühendis sanayi görmeden teorik bilgilerle çalışma hayatına başlıyor. Nasıl ki bir doktor, eğitiminin önemli bir kısmını hastanede hastaları görerek, uygulamalı olarak alıyorsa, mühendislik eğitiminin de aynı şekilde yapılması gerekiyor.

İngiltere Başbakanı Rishi Sunak, geçtiğimiz günlerde benim de şikâyetçi olduğum bir konuya değindi. Sunak, üniversiteden mezun olduğunda iş garantisi olmayan bölümlere kontenjan sınırı getirileceğini söyledi. Buna ilave olarak, 'düşük' puanlar alarak üniversiteye giren öğrencilerin sayısını da azaltacaklarını açıkladı.

Hayatta başarılı olmak için üniversiteye gitmek zorunda değiliz. Onun yerine, potansiyelinizi gerçekleştirmenize yardımcı olacak türden beceri eğitimleri, çıraklık eğitimi ve stajlar ile aslında kendiniz ve ülkeniz için daha faydalı olabilirsiniz.

TÜİK'in göç verilerine göre geçen yıl ülkeyi terk eden Türk vatandaşları, bir önceki yıla göre %35 artarak 140 bin kişiye dayanmış. Ülkemizden gidenlerin yüzde 70'e yakını 15-44 yaş aralığındaki oldukça verimli nüfus. Gidenlerin yüzde 13'ü 20-24 yaş aralığında ise, biz bu gençleri üniversitelerde tutamıyoruz, akademiye ve akademi sonrası iş olanaklarını cazip hale getiremiyoruz demektir.

Türkiye'de verimliliği artıracak en etkili yol, atıl işgücününün sanayi ve ilişkili sektörlerde istihdam edilmesidir.

Unutmayalım ki ülkemiz genelinde verimliliğin ve istihdamın en fazla arttığı dönemler sanayinin en fazla genişlediği dönemlerdir. Bu noktada sanayi, eğitim ve işgücü politikalarının bütüncül bir yaklaşımla bir arada dizayn edilmesi gerektiğini yeniden vurgulamak isterim.

Sayın Bakanım, Değerli Meclis Üyeleri,

Ankara Sanayi Odası olarak biz her gün iş dünyasının nabzını tutuyoruz. Sahaya iniyoruz, firmalarımızla düzenli olarak görüşüyoruz. Meslek komitelerimizle sürekli iletişim halindeyiz. OSB'lerimizi ziyaret ediyoruz, sanayicilerin yaşadığı sorunları yerinde

dinliyor ve gözlemliyoruz. Bu yoğun faaliyetlerimizde bize aktarılan, tecrübe ettiğimiz, şahit olduğumuz ve firmaları mevcut süreçte zorlayan bazı hususları, burada Sayın Bakanımızın huzurunda aktarmak istiyorum.

- Asgari ücret artışlarını, büyümenin kapsayıcılığını artırması bakımından değerli buluyoruz. Çalışanlarımızın refahının artmasını destekliyoruz. Öte yandan, işveren üzerinde oluşacak yükün bir kısmının devletimiz tarafından karşılanması da önemli bir husustur. Zira son dönemde enflasyon oranının üzerinde artırılan asgari ücret işletmelerimizi zorlamaktadır. 2016 yılında uygulanmaya başlandığında brüt asgari ücretin %6'sı oranında olan asgari ücret desteği, bu oran dikkate alınarak sürekli hale getirilmelidir.

- Sanayicilerimiz tarafından istihdama ilişkin olarak her fırsatta dile getirilen sorunların başında, vergi, SGK ve işsizlik sigortası gibi ücret dışı kalemlerin daha düşük düzeylere indirilmesi hususu yer almaktadır.

- Özellikle, ücretlilere uygulanan gelir vergisi basamakları önemli ölçüde açılmalıdır. Gelir vergisinin birinci basamağı geçmişte brüt asgari ücretin 22 katı iken mevcut durumda 6 katına gerilemiş durumdadır. Uygulanan gelir vergisi oranları işçilik giderlerini yükseltmekte, ancak çalışanlarımızın aldığı net ücreti ise önemli oranda düşürmektedir. Gelir vergisi basamakları yeniden düzenlenerek her yıl yeniden değerlendirilme oranında artırılmalıdır.

- Engelliler tehlikeli ve çok tehlikeli işyerlerinde çalışmak istemediği için istihdam edecek engelli bulunamadığı halde bile firmalara yaptırım uygulanmaktadır. Bu tür işyerlerinde zorunlu istihdam yerine başka uygulamalar geliştirilmelidir.

- EYT düzenlemesi sebebiyle emekli olacak yaklaşık 1 milyon 750 bin çalışanımıza ödenen/ödenecek olan yaklaşık 300 milyar TL tutarındaki kıdem tazminatı yükünün işletmelerimizin finansman yapısını bozmaması için uygun şartlarla KGF kredisi sağlanması talebimiz bankalarca karşılık bulmamıştır. Mevzuat gereğince işçinin emekli olması durumunda kıdem tazminatı derhal ödenmek durumundadır. Bu yasal yükümlülük dikkate alınarak uygun şartlarla işletmelerimize kredi sağlanmalıdır.

- Sosyal güvenlik sisteminin aktüerya dengesini, işletmelerimizin işgücü yapısını bozacak EYT benzeri uygulamalara son verilmelidir.

- İmalat ve bilişim sektörlerine yönelik istihdam teşvikinin süresi 2022 yılı sonu itibariyle sona ermiştir. İstihdamın artırılmasına büyük katkı veren söz konusu teşvik tekrar uygulamaya alınmalıdır.

- SGK ve maliye borcu olan işverenler borçlarını taksitlendirmek istediklerinde, borç miktarı 50 bin TL üzerinde ise teminat istenmektedir. Söz konusu düzenleme 2008 yılında çıkarılan 5766 Sayılı Kanunun 6.maddesi ile yapılmıştır. Aradan geçen süre içerisindeki enflasyon ve günümüz ekonomik şartları dikkate alınarak bu rakamın en az 250 bin TL olarak güncellenmesi ve her yıl yeniden değerlendirilme oranında yükseltilmesi gerekir.

- Üyelerimiz, işçi çalıştırma uygulamaları ile ilgili sehven yapmış olduğu hatalardan dolayı bile kayıt dışı olarak değerlendirilerek istihdam teşvikleri kaldırılmaktadır. Bu gibi durumlarda sadece hata yapılan ayın teşvikleri iptal edilmelidir.

- İşbaşı eğitim programlarını düzenleyen yönetmelikte 2022 yılında yapılan değişiklik kapsamı çok daralttı. Mevcut uygulama istihdama önemli bir katkı vermemektedir. İşbaşı eğitim programları; bütün sektörleri kapsayacak şekilde süreleri uzatılmalı, küçük işletmelerin ihtiyacına cevap vermeli, taahhüt oranı azaltılmalı, taahhütler hesaplanırken kısmi çalışanlar dikkate alınmalıdır.

- "Mesleki Yeterlilik Belgesi" desteği 31.12.2021'de sona erdi. Belgeli çalışan sayısının artmasına büyük katkı veren destek, belge yenilemeyi de kapsayacak şekilde sürekli hale getirilmelidir.

- TOBB ve İŞKUR arasında imzalanan protokol ile işletmelerin kendi ihtiyaçlarına göre işsizlere mesleki eğitim vermelerini ve kurslarını tamamlayanların işe başlamasını sağlayan MEGİP projesi sayesinde ülke genelinde 100 binden fazla yeni istihdam oluşturduk. Ancak İŞKUR 2022 yılından itibaren projeyi uzatmadı. MEGİP projesi tekrar uygulanmaya alınmalıdır.

- Sanayi kesiminin süregelen uygulayıcı kadrolar sıkıntısını gidermek üzere, İşsizlik Fonunun Sanayici İşbirliğinde Mesleki Eğitim Projesi (SİMEP) gibi programlarda kullanılması ve böylece çıraklık eğitiminin cazip hale getirilmesi faydalı görülmektedir.

- Tacir ve sanayici ayrımı için işletmelerde istihdam edilen işçi sayısının bilinmesine ihtiyaç bulunmaktadır. SGK, sanayi odaları ile işletmelerin işçi sayısını paylaşmalıdır.
- İş kanunumuzda yer alan esneklik hükümleri işletmelerimizin ihtiyaçlarına cevap vermemektedir. Esnek çalışma biçimlerinin istihdama katkısını azaltan mevzuat katılıkları ortadan kaldırılmalıdır.
- Diğer yandan, işletmelerimizin kar elde ederek ve öz sermaye biriktirerek büyümelerini sağlamak üzere büyümelerinin önünde engel teşkil eden yükümlülüklerin giderilmesi gerekmektedir. Bu yükümlülüklerden biri de, zorunlu istihdamdır. Zorunlu istihdam yükleri kaldırılarak yükümlülüklerin hizmet alımı yolu ile yerine getirilmesi sağlanmalıdır.
- Ağır sanayi sektörlerinde çalışacak işçilere ek katkı sağlayacak vergi ve sosyal güvenlik teşvik uygulamalarına ihtiyaç bulunmaktadır. Sanayi işletmelerinde istihdamı özendirmek için ağır sanayilerde çalışanlara erken emeklilik hakkının verilmesinin yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Sözlerime son vermeden önce Kurtuluş Savaşımızı, tarihte eşi benzeri görülmemiş bir zaferle taçlandıran, her aşaması vatanseverlik ve kahramanlık destanlarıyla dolu 30 Ağustos Zaferi'nin 101. Yıl dönümünü kutluyor, bu zaferi bize armağan eden başta Ulu önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere tüm şehitlerimizi ve kahramanlarımızı saygı, minnet ve şükranla anıyorum.

Teşriflerinden ötürü Sayın Bakanımıza tekrar teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.